

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

VLASTNÍ JMÉNA DOMÁCÍCH ZVÍŘAT
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Markéta Drahokoupilová

Specializace v pedagogice: Český jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PaedDr. Helena Chýlová, Ph.D.

Plzeň, 2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, dne 28.6.2019

.....

vlastnoruční podpis

Tímto bych ráda poděkovala PaedDr. Heleně Chýlové, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, za její cenné rady, ochotu a vstřícný přístup. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, díky kterým jsem mohla zrealizovat výzkum a praktickou část práce.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINAL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

OBSAH

OBSAH.....	5
SEZNAM ZKRATEK.....	7
ÚVOD	8
1 POJETÍ ONOMASTIKY A JEJÍ PŘEDMĚT.....	9
1.1 PŘEDMĚT ONOMASTIKY	9
1.2 POJMENOVACÍ AKT.....	10
1.3 ONYMICKÝ PŘÍZNAK	11
1.4 PŘECHOD APELATIVA V ANTROPONYMUM.....	12
2 HYPOKORISTIKON, VYMEZENÍ POJMU	13
2.1 TVOŘENÍ HYPOKORISTIK	14
2.1.1 Derivace.....	14
2.1.2 Abreviace	14
2.1.3 Kompozice	15
3 TRÍDĚNÍ VLASTNÍCH JMEN.....	16
3.1 TOPONYMA	16
3.2 BIONYMA	17
3.3 CHRÉMATONYMA	17
4 ZOONYMA A JEJICH VYMEZENÍ.....	18
4.1 OFICIÁLNÍ ZOONYMA	18
4.2 NEOFICIÁLNÍ ZOONYMA	19
5 PŮVOD ZOONYM	21
6 MOTIVACE PŘI POJMENOVÁNÍ ZVÍŘAT	22
6.1 Z HISTORIE CHOVU DOMÁCÍCH ZVÍŘAT, ZEJMÉNA PSŮ A KOČEK	23
6.1.1 Z historie chovu psů.....	23
6.1.2 Z historie chovu koček	24
7 CÍL PRÁCE, PRACOVNÍ HYPOTÉZY A METODY.....	26
7.1 PŘEDMĚT VÝZKUMU	26
7.2 HYPOTÉZY	26
7.3 METODY	26
7.4 CHARAKTERISTIKA ZÍSKANÉHO VZORKU	26
PRAKTICKÁ ČÁST	28
8 SÉMANTICKÁ CHARAKTERISTIKA.....	29
8.1 JMÉNA PSŮ	29
8.2 JMÉNA HLODAVCŮ	30
8.3 JMÉNA KOČEK.....	31
8.4 OSTATNÍ JMÉNA	32
8.5 JMÉNA VYSKYTUJÍCÍ SE VE VÍCE SKUPINÁCH	32
9 JAZYKOVÁ CHARAKTERISTIKA.....	34
9.1 MOTIVAČNÍ TYPY	35
9.1.1 Zoonyma motivovaná jinými onymickými systémy.....	35
9.1.2 Zoonyma utvořená z antroponym	35
9.1.2.1 Zoonyma utvořená z domácích antroponym	35
9.1.2.2 Zoonyma utvořená z přejatých antroponym	36
9.1.2.3 Zoonyma utvořená z nepravých antroponym.....	38
9.1.2.4 Zoonyma motivovaná jmény známých fiktivních i skutečných osobností	38
9.1.3 Zoonyma motivovaná jmény ze zvířecího kalendáře	39

9.1.3.1	Zoonyma utvořená z nepravých zoonym	39
9.1.4	Zoonyma utvořená z chrématonym	39
9.1.5	Zoonyma utvořená z apelativ	40
9.1.6	Zoonyma motivovaná tělesnými vlastnostmi.....	40
9.1.6.1	Zoonyma utvořená na základě metafory či metonymie	40
9.1.7	Zoonyma motivovaná povahovými vlastnostmi.....	41
9.1.7.1	Zoonyma utvořená na základě metafory či metonymie	41
9.2	ZPŮSOB VZNIKU ZOONYM.....	42
9.2.1	Zoonyma utvořená derivací.....	42
9.2.2	Zoonyma utvořená krácením.....	46
10	SLOVNÍČEK ANALYZOVANÝCH ZOONYM	48
10.1	POPIS STAVBY HESLA	48
10.2	SLOVNÍČEK ANALYZOVANÝCH ZOONYM	48
	ZÁVĚR.....	I
	RESUMÉ	III
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	IV
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK, GRAFŮ A DIAGRAMŮ	VI
	PŘÍLOHY	VII

SEZNAM ZKRATEK

antrop. – antroponymum

apel. – apelativum

apod. – a podobně

atd. – a tak dále

ČMKU – Českomoravská kynologická unie

D – dotazník

f. – femininum

FCI – Mezinárodní kynologická unie

H – jména hlodavců

chrém. – chrématonymum

K – jména koček

m. – maskulinum

mot. – motivace

n. – neutrum

např. – například

nepr. – nepravý

neskl. – nesklonný

O – ostatní jména

P – jména psů

pov. – povahový

pozn. – poznámka

R – rozhovor

resp. – respektive

s. – strana

těl. – tělesný

tj. – to je

tzv. – takzvaně

utv. – utvořený

VJ – vlastní jméno

vlast. – vlastnost

z. – zoonymum

živ. – životný

Úvod

Dát jakékoliv živé bytosti jméno je nejen znakem odlišení od ostatních, ale i vyjádřením vlastního vztahu k pojmenovávanému. Je naprostou samozřejmostí dát takové jméno každé lidské bytosti, kdežto u zvířat to až tak samozřejmé není. Výjimkou nejsou ani domácí mazlíčci. Pokud jde například o mazlíčky, jejichž život je velmi krátký, nebo žijí pouze ve skupinách s vyšším počtem jedinců, člověk jim většinou žádné jméno neurčí. Tato skutečnost pak může vypovídat například o tom, že si člověk nevytvořil vztah k tomuto zvířeti /těmto zvířatům.

Od pradávna si člověk držel zvířata v blízkosti svého obydlí, pouze však ta, která prošla domestikací a z jejichž přítomnosti mohl mít užitek. Zatímco některá byla chována ve vlastním přístřešku zřízeném za tímto účelem, jiná měla více či méně volný přístup do lidského obydlí. Z těch se postupem času stali domácí mazlíčci.

Spory mezi milovníky psů a milovníky koček existují již po generace a jsou známé snad každému chovateli těchto zvířat. Mazlíčky však nejsou pouze psi a kočky. V dnešní době lze chovat snad jakékoliv zvíře, pokud k tomu vytvoříme adekvátní podmínky. Lidé chovají například exotické divoké šelmy, popularity v dnešní době dosahují i divoce žijící zvířata nebo ta, která byla dříve chována pouze pro užitek a bylo naprosto nemyslitelné mít je doma. K takovým lze řadit, dnes již vyšlechtěná, prasátka a mini prasátka, zakrslé kozy, veverky, ježky nebo třeba skunky. Ti, kteří nemají prostoru pro chov zvířat nazbyt, si oblíbili například různé šneky či vodní dráčky.

S trendem chování neobvyklých zvířat však Česká republika nedeří krok, což reflektuje i tato bakalářská práce, v níž jsou rozebírána pouze jména psů, koček, hlodavců, králíků, ptáků, zřídka kdy pak hadů a rybiček.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, a to na část teoretickou a praktickou. Teoretická část se skládá ze 7 kapitol, kde jsou vymezeny pojmy, které souvisejí s danou problematikou. Obsahuje kapitoly týkající se onomastiky a kapitoly související se zvířecími jmény. Je zde věnována pozornost i historii chovu psů a koček, což pokládáme za velmi zajímavou část. V praktické části jsou jména rozdělena do 4 skupin a následně analyzována z hlediska jejich původu, motivačních typů a způsobu vzniku. Na konci práce je uveden abecedně řazený slovníček analyzovaných jmen.

1 POJETÍ ONOMASTIKY A JEJÍ PŘEDMĚT

Onomastika (nauka zabývající se vlastními jmény) se začíná postupně intenzivně rozvíjet od 50. – 60. let 20. století. Z pomocné historické vědy se stává vědou lingvistickou. Jako subdisciplína lingvistiky získává svébytné postavení, má velkou míru metodologické samostatnosti, což je podporováno budováním obecné onomastické teorie. Tato teorie se v tehdejší době soustřeďovala hlavně na problematiku klasifikace vlastních jmen, vymezení rozdílů mezi apelativy (obecnými jmény) a proprii (vlastními jmény), zvláště jejich obsahové stránky a na studium vlastních jmen jako celistvé součásti jazyka.¹

Na dalším vývoji onomastické teorie se velmi výrazně podílí také onomastika česká. Byly k tomu vytvořeny dva důležité předpoklady. Prvním předpokladem bylo, že česká onomastika vybuodovala v průběhu 50. – 60. let 20. století svá základní materiálová východiska, takže se čeština stala mezi slovanskými a evropskými jazyky jedním z těch mála jazyků, jejichž onymie (tj. soubor vlastních jmen na jistém území v jistém jazyce v jisté době) je ve svých podstatných částech zpracována systematicky a v relativní úplnosti. Tím se otevřela cesta k soustavnějšímu výzkumu teoretického zaměření. Dále v 60. – 70. letech 20. století byl u nás dokončen přesun onomastiky (zvláště antroponomastiky a toponomastiky) z věd historických do jazykovědných, čímž byla otevřena možnost a také nutnost vyrovnat její teoretickou nepropracovanost, a to zejména s ohledem na výsledky české funkčně orientované lexikologie.²

1.1 PŘEDMĚT ONOMASTIKY

Onomastika se zabývá vlastními jmény (proprii). Jsou to jazykové jednotky, které v protikladu ke jménům obecným (apelativům) na nepojmové bázi pojmenovávají komunikativně individualizované objekty. „Hlavní funkcí vlastních jmen (VJ) je propriálně pojmenované objekty v rámci objektů téhož druhu individualizovat (tj. ohraničit je jako neopakovatelnou jednotlivinu), diferencovat (tj. odlišit v rámci téhož druhu objektů jednotlivé prvky dané množiny nezaměnitelným způsobem od sebe) a „lokalizovat“ (tj. zařadit propriálně pojmenovaný objekt do určitých věcných, prostorových, sociálních, kulturních, historických nebo ekonomických vztahů). Z těchto hlavních funkcí vyplývají

¹ ŠRÁMEK, R. *Úvod do obecné onomastiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1999., s. 3.

² ŠRÁMEK, R. *Tamtéž*.

všechny vlastnosti a systémové jevy, které jsou charakteristické pro vlastní jména a které na obecné úrovni tvoří opozici vůči vlastnostem a funkcí apelativ.“³

1.2 POJMENOVACÍ AKT

Rodné jméno je onymický jazykový znak. Je to primárně jazykový útvar, který existuje jen v jazyce a také prostřednictvím jazyka. Jeho existence a funkční využití jsou podmíněny výběrem objektů k pojmenování. Reference objekt – proprium je postižena pojmenovacím aktem. Pojmenovací akt je určitým druhem jazykové činnosti člověka vůbec, tím je také uznána primárnost jazyka a sekundárnost jeho onymické sféry. Onyma (názyvy) tvoří tzv. druhý plán jazyka.⁴

Každý pojmenovací akt, resp. proces, je společensky determinován společenskou relevancí (známostí, potřebností a důležitostí) pojmenovávaného objektu, který společnost uzná za vhodné pojmenovat. Je proto zároveň aktem sociolingvistickým. Ovlivňuje ho také sociální prostředí, vývojový stupeň společnosti, její společenská organizace, místo atd. Výsledek onymického aktu je závislý na onymickém systému a jeho normě a vůbec použitelnosti jazykových (např. slovotvorných) prostředků konkrétního jazyka. „Volba jména je vždy řešením vztahu mezi pojmenovacími potřebami příslušného kolektivu výrazovými možnostmi jazyka.“⁵

Pojmenovací proces je akt závislý na aspektech jazykových a společenských. Uplatňují se při něm elementy obecně lingvistické (sémiotické aj.), elementy konkrétního jazyka, resp. jazykové situace, elementy nelingvistické (tj. mimojazyková skutečnost – např. výběr objektů k pojmenování, společenské a ideové motivy volby jména, historicko-společenská situace vzniku jména, čas atd.) a elementy speciálně onymické, dané např. druhem onyma, onymickou normou a systémem, sociálním prostředím podmiňujícím výběr onyma atd. Proto se o pojmenovacím procesu mluví jako o společensky podmíněné identifikaci/diferenciaci.⁶

³ ŠRÁMEK, R. *Úvod do obecné onomastiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1999., s. 11.

⁴ KNAPPOVÁ, M. *Rodné jméno v jazyce a společnosti*. Praha: Academia, 1989. Studie a práce lingvistické. ISBN 80-200-0167-0., s. 8.

⁵ KNAPPOVÁ, M. Tamtéž.

⁶ KNAPPOVÁ, M. Tamtéž.

Elementy jazykové, společenské a onymické vytvářejí při pojmenovacím aktu dialektickou jednotu. V jeho výsledku realizují vnitřní jednotu jedinečného, individuálního, obecného a specifického. Zde se odlišuje identifikace jedinečného v různých onymických systémech nebo ve stejném onymickém systému a uplatňují se přitom i různé sémantické onymické příznaky.⁷

1.3 ONYMICKÝ PŘÍZNAK

Podstatou onymického příznaku je odraz vztahu obecného a zvláštního, všeobecného a jednotlivého, konkrétního a abstraktního. Příznak v onymii jako souhrnné pojmenování pro distinktivní znak lze sledovat ve dvou aspektech, a to ve vztahu onyma k onymům a onyma k apelativům. V onymickém příznaku představují dialektickou jednotu jeho dvě složky. Jsou to příznaky formálně jazykové a obsahové, propriálně sémantické.⁸

Z hlediska formálně jazykového lze ve třídě rodných jmen ve vztahu k apelativům sledovat speciální formálně jazykové příznaky, dále zvláštnosti morfologické, slovtvorné atd. Jde tu např. o specifické využití morfologických kategorií rodu, pádu a čísla a zejména slovtvorných prostředků češtiny. Jazyková výstavba rodného jména je výrazem výsledků a principů, způsobu a pojmenovacích možností konkrétního jazykového systému. Ve vztahu onyma k onymům se z jazykového hlediska sleduje např. distribuce (frekvenční využití) jednotlivých typů formálně morfologických a slovtvorných, také frekvence lexikálních základů (domácích, cizích apod.), vztah podob základových a jejich derivátů, frekvenční a stylistické využití jednotlivých sufixů apod.⁹

Z hlediska propriálně sémantického se ve vztahu onyma k onymům sledují onymické druhově specifikující příznaky systému rodných jmen, vymezuje se jejich třída v rámci systému antroponym a typy, podtypy a jednotlivá jména v rámci jejich systému, vyčleňují se příznaky jednotlivých rodných jmen (např. obvyklost, ustálenost). Ve vztahu onyma k apelativům je základním onymickým příznakem fungování rodného jména jako prostředku individualizace pojmenovávaného jedince ve společnosti. Tato vlastnost se tedy přehodnocuje v základní sémantický, obsahový příznak rodného jména a všechny ostatní onymické příznaky jsou této základní funkci podřízeny.¹⁰

⁷ KNAPPOVÁ, M. *Rodné jméno v jazyce a společnosti*. Praha: Academia, 1989. Studie a práce lingvistické. ISBN 80-200-0167-0., s. 8.

⁸ KNAPPOVÁ, M. Tamtéž, s. 9.

⁹ KNAPPOVÁ, M. Tamtéž.

¹⁰ KNAPPOVÁ, M. Tamtéž, s. 9-10.

1.4 PŘECHOD APELATIVA V ANTROPONYMUM

Přechod jména obecného ve vlastní (a naopak) je obvykle podmíněn významovými změnami, přidáním nebo ubráním některého významového rysu nebo změnou hierarchie významových rysů. Tento přechod se poté odráží ve změněné referenci. Stane-li se z apelativa rodné jméno, ztratí apelativní schopnost k zobecňování, přeruší se jeho vztah k lexikálně sémantickému obsahu apelativa a při tvoření nových derivátů dochází k přehodnocování sémantické struktury. Proprium začíná individualizovat a užívá se ho pro jiné objekty, než je tomu u apelativních pojmenování. Sémantika apelativ, z nichž propria vznikla, nevchází do sémantiky onymické. Původní apelativní význam lexému obsaženého v propriu je tím méně uvědomovaný, čím je denotát známější a čím zautomatizovanější je proto spojení jména s ním (Nejedlý – ztrácí se souvislost s apelativním významem „nepoživatelný“, tím výraznější, čím je denotát méně znám (pan Vajíčko). Význam antroponyma se neztotožňuje s významem apelativa ani tehdy, když je s ním homonymní, tj. foneticky totožné (Jiřina – jiřina apod.) K přesnému rozlišení, zda jde v těchto případech o jméno vlastní nebo obecné, je nutný kontext. Jména mající formu apelativa nelze jako izolované lexikální jednotky označit za onyma.¹¹

¹¹ KNAPPOVÁ, M. *Rodné jméno v jazyce a společnosti*. Praha: Academia, 1989. Studie a práce lingvistické. ISBN 80-200-0167-0., s. 20.

2 HYPOKORISTIKON, VYMEZENÍ POJMU

Hypokoristikum představuje v české lingvistické tradici slovo domácké, zdobné a podobné obměny neutrálních, oficiálních vlastních jmen, zřídka apelativ v důvěrném prostředí (např. v rodinném nebo přátelském).¹²

Pravá hypokoristika jsou ve větší míře dokládána od poloviny 19. století. Důkazy o jejich existenci poskytují hlavně nářeční publikace, ve kterých jsou hypokoristika uváděna v souvislosti s příslušným dialektem. Nepřímo o nich svědčí romány a povídky, které usilují o pravdivé vystižení doby, v níž se děj odehrává. Ve 20. století už byla hypokoristikům věnována dostatečná vědecká pozornost.¹³

Hypokoristika jsou úzce spjata s běžnou komunikací mezi jedinci. Vznikají v mluvené řeči a také při citovém zaujetí mluvčích. Můžeme je taktéž chápat jako prostředek k utváření vzájemných citových vztahů. Nově jsou chápána širě a jsou definována jako expresivní obměna neutrálního jména (tj. vlastní jméno i apelativum) v neoficiálním prostředí.¹⁴

Tato jména se dělí podle stupně expresivity na:

- meliorativa – s kladným citovým zabarvením (např. Barunka)
- augmentativa – zhrubělé názvy, se záporným citovým zabarvením¹⁵
(např. Baruna)

Dále se setkáváme s pojmem formální hypokoristikum (tj. citově neutrální jméno), které je formou shodné s hypokoristikem. Jako příklad se uvádí jméno Radek (které je již dnes standardizované), dříve hypokoristická obměna rodného jména Radoslav. Pastyřík tento jev označuje jako dehypokorizaci, což je socioantroponomastická tendence, při které dochází k povýšení dřívější hypokoristické podoby rodného jména do systému standardizovaných jmen.¹⁶

¹² TUREČEK, Lukáš. *Hypokoristické podoby rodných jmen žáků ve vybrané lokalitě*. Hradec Králové, 2016. [Bakalářská práce]. UHK, 2016., s. 10.

¹³ PLESKALOVÁ, Jana. *Vývoj vlastních jmen osobních v českých zemích v letech 1000-2010*. Brno: Host, 2011. Studium (Host). ISBN 978-80-7294-834-5., s. 150.

¹⁴ PASTYŘÍK, Svatopluk. *Studie o současných hypokoristických podobách rodných jmen v češtině*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2003, ISBN 80-7041-569-x.

¹⁵ KRČMOVÁ, M., CHLOUPEK, J. Národní jazyk. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny (2017)*, <https://www.czechency.org/slovník/HYPOKORISTIKUM>.

¹⁶ TUREČEK, Lukáš. Tamtéž, s. 11.

2.1 TVOŘENÍ HYPOKORISTIK

Hypokoristika se tvoří, stejně jako apelativa, třemi slovotvornými způsoby – derivací, abreviací a kompozicí.

2.1.1 DERIVACE

Derivace neboli odvozování je nejčastější forma tvoření slov, kdy slovo základové předává nově utvořenému svůj základ. Při tvoření hypokoristik však tento slovotvorný základ často prochází jistými hláskovými změnami, jako příklad uvedeme Mich-al → Míš-a. Nově vzniklá lexikální forma je tvořena slovotvorným základem spolu s určitým slovotvorným sufixem (příponou) nebo také prefixem, ale to se v našem výzkumu nevyskytuje.¹⁷

Hypokoristika můžeme odvozovat trojím způsobem, a to ze začátku, ze středu nebo z konce rodného jména.

V rámci derivace rozlišujeme slovotvorné postupy. Mezi ně patří prefixace, sufixace, ale i jejich kombinace.

„Obecně lze konstatovat, že k tvoření hypokoristik jsou k dispozici tři typy formantů: 1. běžné, tj. užívané po celém území a ve všech společenských skupinách, např. -ek (Jarek), -ka (Jarka), -a(Jara), 2. periferní, ale rovněž podle potřeby uplatňované na celém území ČR a ve všech společenských skupinách, např. -ulinka (Hanulinka), 3. regionální, např. -ul, -ur (Žanul, Janur; obě z Jan na Těšínsku, viz Téma, 1970, s. 680).“¹⁸

2.1.2 ABREVIACE

Jedná se o slovotvorný způsob, jehož motivem je větší ekonomičnost zkrácené podoby než existujícího nezkráceného pojmenování. To znamená tvoření nových lexikálních forem za pomoci odstranění prefixu nebo sufixu z již vzniklých forem, a k těmto tvarům přidáváme nulový morfém (nulový sufix).¹⁹

¹⁷ TUREČEK, Lukáš. *Hypokoristické podoby rodných jmen žáků ve vybrané lokalitě*. Hradec Králové, 2016. [Bakalářská práce]. UHK, 2016., s. 12.

¹⁸ PLESKALOVÁ, Jana. *Vývoj vlastních jmen osobních v českých zemích v letech 1000-2010*. Brno: Host, 2011. Studium (Host). ISBN 978-80-7294-834-5., s. 150.

¹⁹ Encyklopedický slovník češtiny. Vyd. 1. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002. 604 s. ISBN 80-7106-484-X, s. 565.

2.1.3 KOMPOZICE

„Skládání slov (kompozice) patří vedle odvozování k základním způsobům tvoření (a reprodukce) slovtvorně motivovaných slov. Proti odvozování je to ovšem slovtvorný způsob v češtině omezený nejen svou častostí, popř. produktivitou, ale zprav. i příslušností k určitým stylovým vrstvám lexika.“²⁰

Tento způsob není pro hypokoristika typický. Při skládání se v jednom slově spojují dva nebo více základů.

²⁰ DOKULIL, M. a kol. (eds.) *Mluvnice češtiny I*. Praha: Academia, 1986., s. 451.

3 TŘÍDĚNÍ VLASTNÍCH JMEN

Propria (vlastní jména) se dělí do tří velkých skupin: toponyma, bionyma a chrématonyma. V českém jazyce píšeme propria s velkým počátečním písmenem, u víceslovných pojmenování se řídíme *Pravidly českého pravopisu*.²¹

3.1 TOPONYMA

Jedná se o zeměpisná vlastní jména, která jsou zaznamenatelná na mapách nebo jiných plánech. Dělí se na:

1. **choronyma** – choronyma jsou vlastní jména přírodních nebo administrativních celků
 - dělí se na přírodní (tj. světadíly a jejich části, ostrovy či poloostrovy,...) a administrativní (tj. státy, provincie,...)
2. **oikonyma** – oikonyma jsou vlastní sídlištní jména, názvy osídlených objektů a míst
 - patří sem osady (města, vsi), předměstí, čtvrti, jména hradů, zámků, obydlených zřícenin, dále názvy náměstí, ulic, nábřeží a dalších staveb ve městě (domy, hotely, budovy divadel a kin,...)
3. **anoikonyma** – anoikonyma jsou vlastní nesídlištní jména, dělí se na:
 - hydronyma – patří sem jména moří, jezer, rybníků, vodních nádrží, řek, potoků, umělých průplavů, vodopádů, přehrad apod.
 - oronyma – oronyma jsou jména pro vertikálně členěné části zemského povrchu jako hor, pohoří, vrchovin, kopců, skal, údolí, nížin, rovin, jeskyní apod.
 - pozemková jména – jedná se o názvy parcel, polí, luk, pastvin, zahrad, vinic, jednotlivých stromů, pozemkových tratí apod.
 - hodonyma – hodonyma jsou vlastní jména pro silnice, dálnice, tunely, mosty, cesty, stezky, železnice, stanice, zastávky, ale i např. letiště
4. **Astronyma** – astronoma jsou jména hvězd, souhvězdí, družic, komet apod. (např. Slunce, Orion,...)²²

²¹ *Pravidla českého pravopisu*. Praha: Knižní klub, 2014. Universum (Knižní klub). ISBN 978-80-242-4609-3.

²² ŠMILAUER, V. *Třídění vlastních jmen*. V. slov. onomastická konference, Prešov, 1972.

3.2 BIONYMA

Mezi bionyma se řadí živé a pseudoživé bytosti a organismy, dělí se na:

1. Antroponyma – antroponyma jsou pravá jména lidí, zahrnují:

- jedno jméno (např. Eva, Adam)
- rodná jména (dříve křestní), hypokoristické podoby
- příjmi, přídomky – tzv. doplňkové antroponymum, které před zavedením příjmení rozlišovalo jedince se stejným vlastním jménem
- příjmení – součást oficiálního jména, dědičné jméno rodiny (např. Novák)
- živá jména – přezdívky, nadávky, ...
 - přezdívky – doplňkové jméno, které charakterizuje osobu
- umělecká a krycí jména (tzv. pseudonymy)
- skupiny lidí – rody, rodiny, národy, ...

2. Jiné živé bytosti – patří sem:

- pseudoantroponyma – do této skupiny patří jména mytologických postav, pohádkových bytostí, bohů, alegorických postav (Láska, Smrt, ...) apod.
- zoonyma – jedná se o jména zvířat domácích, mytologických, v ZOO apod.²³

3.3 CHRÉMATONYMA

Chrématonyma jsou jména pro lidská díla, která nejsou zaznamenána na mapách a plánech, řadí se sem:

1. pojmy a instituce – do této skupiny patří časové pojmy, svátky, události (Třicetiletá válka), instituce školské, politické, kulturní (např. divadla, ústavy, ...) apod.

2. věci – jedná se o jména jednotlivých věcí, ale i o jména sérií; zahrnuje jména uměleckých děl (knih, filmů, ...), dopravních prostředků (lodí, letadel, ...), technických záležitostí (aut, motocyklů, děl, ...), šlechtitelských druhů (stromů, květin, ...), oděvů a obuvi, jídla, pití, kosmetiky apod.²⁴

²³ ŠMILAUER, V. *Třídění vlastních jmen*. V. slov. onomastická konference, Prešov, 1972.

²⁴ ŠMILAUER, V. Tamtéž.

4 ZOONYMA A JEJICH VYMEZENÍ

Zoonyma (vlastní jména zvířat) patří do skupiny bionym. Rozlišujeme pravá zoonyma (tj. jména skutečných zvířat) a pseudozoonyma, mezi která patří smyšlená jména mytologických a pohádkových živočichů.²⁵

V této bakalářské práci se věnuji vlastním jménům domácích zvířat, a to těch, která jsou chována jako tzv. domácí mazlíčci (tj. zvířata sloužící především jako společníci, pro radost a zábavu, ale také k chovatelským účelům – nikoliv jako užitková zvířata).

První zoonyma vznikla ve starších dobách, pravděpodobně těch nejstarších, kdy byla divoce žijící zvířata domestikována. Původně byla tato jména vytvářena např. podle jejich vlastnosti, barvy. Později se udržovala specifická jména užívaná jen u zvířat. V současné době se stále častěji stává, že zvířata dostávají jména původně lidská nebo některou z jejich hypokoristických podob. Lidé považují své mazlíčky za plnohodnotné členy domácnosti, přisuzují jim lidské vlastnosti a často dokonce nahrazují partnery či potomky.²⁶

Zoonyma se také dělí na oficiální a neoficiální. Tato jména se ovšem neliší jenom tím, že jedna jsou zapsána v registru zvířat a druhá nikoli, rozdílné jsou i motivy při jejich vzniku.

4.1 OFICIÁLNÍ ZOONYMA

Oficiální zoonyma jsou jména zvířat, která jsou registrována v písemné podobě a náleží zvířatům s rodokmenem. Jde-li o psí jméno, musí být uvedeno v registru ČMKU (Českomoravské kynologické unie) a také v registru FCI (Mezinárodní kynologické unie).²⁷

Oficiální zoonyma se skládají ze dvou částí a podléhají přísným pravidlům. První část tvoří „vlastní jméno“ zvířete, jakási obdoba lidského rodného jména. I tady se musí chovatel řídit určitými pravidly. Druhou část jména tvoří název chovné stanice. Jelikož se jedná o tzv. chráněný název, musí s ním souhlasit ČMKU i FCI. Název nesmí přesáhnout 40 znaků, smí ho tvořit pouze dvě slova a jedna předložka, aby se předešlo záměně. FCI také nerozlišuje českou diakritiku a pokládá za duplicitní i názvy odlišné. Nejprísnějším kritériem je to, že

²⁵ ROMANOVSKÁ, P. *Vlastní jména zvířat a jejich hypokoristika ve Slavkově u Brna a jejich okolí*. [Diplomová práce]. MU Brno, 2008., s. 11.

²⁶ ROMANOVSKÁ, P. Tamtéž, s. 12.

²⁷ ROMANOVSKÁ, P. Tamtéž.

se v registru nesmí vyskytovat stejný ani podobný název, což je při velkém množství (několik set tisíc) chovných stanic nesnadné.²⁸

„Celému vrhu štěňat začínají jména vlastní na jedno písmeno abecedy. Podle tohoto písmene se dá poznat, o kolikátý vrh v pořadí jednoho plemene v dané chovné stanici se jedná. Znamená to, že 1. vrhu začínají jména vlastní na písmeno „A“, druhému na „B“ atd. Nutno dodat, že z abecedy jsou vyjmuta písmena bohatší o českou diakritiku... Zaujme-li chovatele postupem času další plemeno anebo přejde-li k jinému, začíná s jeho chovem opět od prvního písmene abecedy.“²⁹

Oficiální jména, která jsou určena pro zápis do Plemenné knihy, jsou omezena abecedním pořadím vrhů. Většina chovatelů odchová nanejvýš čtyři vrhy, proto se největší výběr jmen nabízí na první čtyři písmena abecedy. Velmi často se stává, že chovatel otevře anglický slovník a jména hledá v něm. Výraznou tendencí je také skládání dvou jmen z náhodně vybraných slov či slov, která spojením dávají smysl. V Plemenné knize můžeme rovněž pozorovat výběr jmen podle známých osobností – jména herců, zpěváků, malířů či spisovatelů (Da Vinci apod.) Další skupinou jsou pojmenování podle jiného vlastního jména, v tomto případě především podle chrématonym alkoholických nápojů (např. Jim Beam, Fernet apod.)³⁰

Lze pozorovat, že tam, kde je jako chovatel napsaný muž, bývají jména tvrdší a kratší. Vesměs jsou to jména vhodná především pro psy. Jména utvořená z chrématonym alkoholických nápojů téměř výhradně pocházejí od chovatelek. Ženy chovatelky také rády dávají jména podle hrdinů svých oblíbených seriálů nebo také podle filmových hvězd. Na rozdíl od mužů používají častěji jména, kterými lze oslovovat i lidskou populaci. Jména od chovatelek jsou často dvouslovná. Chovatelky podléhají módním trendům i ve výběru jmen pro své mazlíčky.³¹

4.2 NEOFICIÁLNÍ ZOONYMA

Jedná se o „živá jména“, tj. ta, která se používají v každodenní komunikaci. Patří sem především jména psů a koček bez průkazu původu a zvířat, u kterých se nesledují

²⁸ ROMANOVSKÁ, P. *Vlastní jména zvířat a jejich hypokoristika ve Slavkově u Brna a jejích okolí*. [Diplomová práce]. MU Brno, 2008., s. 12-13.

²⁹ ČECHOVÁ, K. *Jméno není jen slovo, aneb, 5000 psích jmen*. Brno: Datel, 2000., s. 9.

³⁰ ROMANOVSKÁ, P. Tamtéž, s. 13.

³¹ ČECHOVÁ, K. Tamtéž, s. 10.

šlechtitelské záměry. Často se ale stává, že pes či kočka dostane s průkazem původu v novém domově jiné jméno, protože jeho oficiální pojmenování je příliš dlouhé a složité.³² Právě těmito zoonymy se v této práci zabýváme.

³² ROMANOVSKÁ, P. *Vlastní jména zvířat a jejich hypokoristika ve Slavkově u Brna a jejich okolí*. [Diplomová práce]. MU Brno, 2008., s. 16.

5 PŮVOD ZOONYM

Zoonyma vznikla z apelativ a proprií (jak českých, tak cizích). Při jejich vzniku se uplatňovala onymizace a transonymizace.

Onymizace je proces, který se zakládá na vztahu fundující apelativum → proprium a někdy bývá pojmenována jako proprializace. Jedná se o proces, kdy apelativum ztrácí svou schopnost k zobecňování (např. tábor → toponymum Tábor). U jmen zvířat to znamená, že jsou motivována např. zbarvením nebo typickou vlastností.³³ Transonymizace se zakládá na vztahu fundující proprium → proprium jiné třídy či druhu, a tak se tedy vlastní jméno stane jiným vlastním jménem. Podle tříd a podtříd výsledných proprií se pak rozlišuje antroponymizace, toponymizace, zoonymizace, chrématonymizace atd.³⁴ Výsledkem chrématonymizace je např. přesun toponymum Vltava (řeka) → chrématonymum Vltava (restaurace).

V našem případě bude výsledkem vždy zoonymizace.

³³ KRČMOVÁ, M., CHLOUPEK, J. Národní jazyk. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny (2017), <https://www.czechency.org/slovník/ONYMIZACE>.

³⁴ KRČMOVÁ, M., CHLOUPEK, J. Národní jazyk. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny (2017), <https://www.czechency.org/slovník/TRANSONYMIZACE>.

6 MOTIVACE PŘI POJMENOVÁNÍ ZVÍŘAT

Vybrat jméno pro domácího mazlíčka je uznáním jeho jedinečnosti a individuality. V dnešní době lze vybírat z celé škály jmen, ať už českých, cizích nebo dokonce atypických. Nejoblíbenějšími domácími mazlíčky jsou psi a kočky. Existují kalendáře se psími i kočičími jmény, které nám volbu nejen ulehčí, ale zároveň se dozvíme, kdy má náš mazlíček svátek. Psi a kočky s průkazem původu se pojmenovávají vznešenými, luxusními, často právě neobvyklými jmény, které odpovídají jejich charakteru a vlastnostem. Jméno má určitou image a prestiž. Přednost je dávana jménům kratším, nejlépe dvouslabičným, aby šla snadno vyslovovat a byla libozvučná. Také je brán zřetel na variabilitu jména.

Výběr jména ovlivňuje celá řada faktorů. Někteří majitelé domácích mazlíčků se nechávají inspirovat filmem, seriálem či knihou (např. *Lassie* – film *Lassie se vrací*; *Rex* – seriál *Komisař Rex*; *Bella* – kniha *Bella a Sebastián*; *Beethoven* – komedie *Beethoven* atd.). Domácí mazlíčky dostávají děti často jako dárek, z tohoto důvodu jim vybírají jména po postavách z *Večerníčku* jako *Fík*, *Škubánek*, *Štaflík*, *Špagetka*, *Žeryk* apod.

Někteří dávají jméno podle jmen členů rodiny, někdo se nechá inspirovat jménem světově známé filmové hvězdy či jménem historicky slavných králů. Někteří lidé se při výběru jména inspiroují hudebními žánry (např. *Jazz*, *Rock*, *Salsa* apod.)

Řada lidí vychází ze zažitých rodinných tradic, kdy jméno přebírá po původním mazlíčkovi, který majitele již navždy opustil.

Někteří majitelé vycházejí často při výběru jména z jeho fyzického vzhledu, např. *Čert*, *Sněžinka*, *Kulišek*, *Šmudla*, *Šmoula*, *Fliček* atd.

Některá jména mohou vzniknout z momentálního nápadu a některá mohou být zcela vymyšlená. Nejlepším východiskem zůstává, aby jméno nejlépe vystihlo mazlíčkův naturel a na jméno reagoval.

6.1 Z HISTORIE CHOVU DOMÁCÍCH ZVÍŘAT, ZEJMÉNA PSŮ A KOČEK

6.1.1 Z HISTORIE CHOVU PSŮ

Jak již bylo zmíněno, mezi nejoblíbenější domácí mazlíčky patří psi. Jedná se o skvělé společníky a věrné ochránce. Při výběru jména se lidé inspiroují i slavnými jedinci, o nichž víme už ze starověku.

Jedním z prvních pojmenovaných psů byl elegantní *Agbar* faraóna Cheopse. S jeho vyobrazením se archeologové setkali při odkrývání Cheopsovy hrobky. V Egyptě si psů velmi vážili, protože po jejich smrti těla nezakopávali, ale balzamovali a ukládali do psích hrobek. Stejného respektu se jim dostávalo také ve starověké Mezopotámii a Persii. Zde se věřilo v podivného psa se čtyřma očima, který hlídal a poštěkával v katastru země mrtvých, stejně jako v *Kerbera* (lat. Cerberus) se třemi hlavami. *Kerberos* je podle starých mýtů strážcem podsvětí a brání všem, kteří jednou překročili řeku Styx, v návratu do světa živých. Z dávného Řecka známe díky Homérovi další psí jméno. Tentokrát jde o psa z masa a kostí. Jmenoval se *Argos* a čekal na svého pána Odyssea dvacet let. Zatímco Odysseus prožíval nejrůznější dobrodružství, oddaný *Argos* smutně koukal do své misky a jako jeden z mála neztratil víru v páníčkův návrat. Při jeho návratu se snažil vrtět ocasem, ale byl už příliš starý a nedostávalo se mu síly, aby se k Odysseovi připlazil. Naposled mu tedy pohlédl do očí, žalostně zakňučel a zemřel. V Římě se stále na *Kerbera* věřilo, ale vztah obyvatel impéria ke psům byl přece jenom pragmatičtější a také surovější. Mohutnější psi často vystupovali jako gladiátoři a rvali se se šelmami a býky.³⁵

Je zřejmé, že spousta starověkých národů psy uctívala. Ve středověké Evropě však psi hráli poněkud jinou roli. Na dvorech králů a císařů byli velmi ceněni chrti a lovecké rasy. Obyčejným psům se vedle mizerné stravy dostávalo hlavně pohrdání. V arabských zemích je pes dodnes považován za bytost nečistou a v některých státech jihovýchodní Asie dokonce za jatečné zvíře. Situace se však začíná měnit a na psy se pohlíží vlídněji.³⁶

Nesmíme také zapomenout na *Lajku*, která se nedobrovolně vydala do kosmu. *Lajka* byla vůbec první živou pozemskou bytostí, která se kdy dostala do vesmíru. Tento velký den pro lidstvo, avšak smutný den pro tříletou *Lajku*, nastal 3. listopadu 1957. *Lajka* zahynula tři hodiny po startu sovětského satelitu Sputnik 2 na přehřátí. Oleg Gazenko, který ji vycvičil,

³⁵ SLÁMA, V. *Pojmenujte svého pejska: kniha o psích jménech*. Věrovany: Agentura Gevak, 2011. ISBN 978-80-86768-30-4., s. 4-6.

³⁶ SLÁMA, V. Tamtéž, s. 6.

potom tohoto činu litoval, nestálo jim to za úhyn jejich psa. Málokdo ví, že legendární fenka několikrát změnila jméno, původně se jmenovala *Kudrjavka*, a pak *Limončik*.³⁷

Samostatnou kapitolou jsou slavní váleční psi, jejichž jména také neupadla v zapomnění. V roce 1881 jednoho z nich vyznamenala i královna Viktorie. Dekorovaným byl kříženec *Bobbie*, který se aktivně účastnil bojů v Afghánistánu. Dalším známým britským hrdinou byl pes *Rob*, kolie sloužící u výsadkářů. Jeho hlavním úkolem bylo seskakovat společně s výsadkáři na nepřátelské území, a pak je v tichosti sehnat dohromady. Američané mají také řadu čtyřnohých vojenských hrdinů. Jedním z nich byl kříženec huskyho a německého ovčáka a měl jméno *Chips*. Ten byl krátce nositelem vyznamenání Purpurové srdce, které se jinak uděluje výhradně lidem. Když se v roce 1943 dostal Chipsův pluk pod kulometnou palbu italských vojáků, vyrazil vpřed, a po krátkém boji vyvedl ven z pevnůstky čtyři pokousané italské vojáky. Bohužel kvůli vojenským předpisům o své vyznamenání přišel, a nakonec dostal pouze ústní pochvalu před nastoupenou jednotkou.³⁸

6.1.2 Z HISTORIE CHOVU KOČEK

Zatímco pes je považován za nejlepšího přítele člověka a dochází k jejich zaznamenávání již od pradávna, kočky byly vnímané jako něco božského na zemi a dostávaly jména často podobná jménům bohů nebo jména s nimi související.

Jako první chovatelé koček jsou známi staří Egypťané. Do Egypta zřejmě přinesli pár exemplářů válečníci z tažení proti Núbii. Byly ochočeny a chovány, především z praktických důvodů. Kočky se v té době těšily vysoké úctě, a nakonec byly povýšeny mezi božstvo. Byly vnímány jako vtělení bohyně Bastet, jež byla ochránkyní. Žily v chrámech a obsluhovali je služebníci. Centrem kočičího kultu byla Héliopolis, kde byl uctíván bůh slunce Ra. Tento bůh byl zobrazován s kočičí hlavou. V roce 1890 dopravily nákladní lodě někdejší kočky do Liverpoolu, kde je prodali v dražbě. Později Egypt jejich vyvážení zakázal pod trestem smrti. I přesto se pašovaly za hranice a draze prodávaly. Časem se dostaly přes Persii do Indie, do Číny a Japonska, kde žily na císařských dvorech. Číňané uctívali kočky jako zvířata přinášející štěstí a dlouhý život. Bohužel se zánikem staré čínské kultury byla kočka jen zvířetem chovaným pro vykrmení a následnou konzumaci. V Japonsku byly kočky strážci rukopisů v knihovnách a neměly možnost volného pohybu v přírodě. Později byly

³⁷ SLÁMA, V. *Pojmenujte svého pejska: kniha o psích jménech*. Věrovany: Agentura Gevak, 2011. ISBN 978-80-86768-30-4., s. 6-7.

³⁸ SLÁMA, V. Tamtéž, s. 9.

chovány pro okrasu u dvora. Ve 12. století v nich Japonci objevili d'ábla a začali je pronásledovat. Nejprve se objevily Řecku a Itálii a poté, s pomocí římských legionářů, se dostaly do Británie a Skotska. V Anglii byly kočky vzácné a drahé, žily na hradech a opatrovaly královské zásoby obilí. Dokonce bylo zakázáno je zabíjet. Dodnes se v Anglii, Skotsku i Walesu věří, že kočky přinášejí štěstí.³⁹

Kočky jsou považovány za domácího mazlíčka od vynálezu kočkolitu, který datujeme 60 let zpět (název pro tento vynález byl odvozen od samotného zvířete). Do té doby byly kočky zvyklé žít převážně venku, protože byly lidmi využívány primárně pro lov myší. Pokud bychom se tímto tématem zabývali před více jak 60 lety, byla by tato práce o kočičí mazlíčky ochuzena. Od chvíle, kdy lidé začali kočky vnímat jako domácí mazlíčky, rozšířilo se i spektrum jmen pro ně užívaných.

³⁹ SKOPCOVÁ, Dana. Kočky a historie. In: *iFauna.cz* [online]. 1.1.2010 [cit. 30.5.2019]. Dostupné z: <https://www.ifauna.cz/kocky/clanky/r/detail/4209/kocky-a-historie/?fbclid=IwAR3n7VuGXkrsricvPJ3163ByJ598NDaOYRsHWCKfUfn-Lg3rOn8leLP0lQg>.

7 CÍL PRÁCE, PRACOVNÍ HYPOTÉZY A METODY

7.1 PŘEDMĚT VÝZKUMU

Cílem této práce je sběr zoonym a sestavení jejich abecedního rejstříku. Dále s oporou o odbornou literaturu klasifikovat zoonyma a jejich hypokoristické podoby podle jednotlivých skupin a typů. Na závěr provést shrnutí stavu problematiky.

7.2 HYPOTÉZY

Naše předpoklady jsme shrnuli do následujících hypotéz:

Hypotéza 1: V šetření se budou nejčastěji vyskytovat jména psů.

Hypotéza 2: Ve všech sledovaných skupinách zoonym budou převládat antroponyma modifikovaná.

Hypotéza 3: Jména domácího původu se budou vyskytovat častěji než cizí.

Hypotéza 4: Respondenti při výběru jména spíše nepoužili zvířecí kalendář.

7.3 METODY

Jazykový materiál byl získán jednak metodou dotazníkovou – v předvýzkumné fázi, jednak řízeným rozhovorem. Dotazník byl určen majitelům domácích mazlíčků bez ohledu na to, zda mazlíčka ještě stále mají. Dotazník byl vytvořen a použit pouze pro účely získání dat do praktické části této bakalářské práce.

Dotazník se skládá celkem z 10 otázek. Otázky v první části zjišťují údaje o pohlaví a věku. Druhá část obsahuje otázky, jaké mazlíčky respondent vlastní/vlastnil a jaké má mazlíček jméno. Další část se věnuje samotným jménům, zda ho respondenti vybírali sami, co je ovlivnilo při výběru, zda použili zvířecí kalendář, zda dávají přednost tradičním českým jménům nebo netypickým. Dále je dotazník zaměřen na to, jaký mají názor na používání lidských jmen pro domácí mazlíčky.

Jako další metoda byl užit řízený rozhovor a konverzace o dané problematice. Respondentům byly pokládány otázky totožné s otázkami v dotaznících.

7.4 CHARAKTERISTIKA ZÍSKANÉHO VZORKU

Celkem bylo rozdáno 70 dotazníků, z toho zpět bylo vráceno 60 z nich, celková návratnost dotazníků je tedy 85 %. Následně jsme vyřadili 3 dotazníky, které neobsahovaly žádná zoonyma. Převážně se jednalo o jména rybiček, kde respondenti, kteří vlastnili rybičky,

uvedli, že vzhledem k jejich počtu a krátké délce života, jim žádná jména nedávali. Ke zpracování tedy bylo použito 57 dotazníků obsahujících celkem 105 jmen.

Metody získávání materiálu formou řízeného rozhovoru se zúčastnilo 23 osob, od kterých bylo získáno 38 zoonym.

Všechna jména jsme ke zpracování nepoužili. Vyřadili jsme ta, která se opakovala – pokud se jednalo o stejné jméno ve shodné podobě u stejného druhu zvířete, resp. stejné skupiny. Pokud respondenti uvedli jméno v podobě jiné (např. Julča, Julinka apod.), nebo pokud náleželo různým skupinám, pak jsme tato jména nevyřadili.

PRAKTIKÁ ČÁST

8 SÉMANTICKÁ CHARAKTERISTIKA

Pro analýzu byla zoonyma rozdělena do 4 skupin na jména psů, jména hlodavců, jména koček a ostatní jména. Tyto skupiny jsme vnitřně třídili podle četnosti zoonym. U každé skupiny je uveden celkový počet získaných jmen i včetně těch, která se opakují. Ve výsledném zpracování, jak již bylo řečeno, už ale tato jména zahrnuta nejsou.

U příslušných okruhů se zabýváme těmi jmény, která se objevovala nejčastěji. Některá zoonyma se vyskytují ve více skupinách (např. *Bára*).

8.1 JMÉNA PSŮ

Do této skupiny spadá největší počet zoonym, tvoří ji 67 jmen (59 z nich bylo následně použito k výslednému zpracování).

V našem šetření je nejčastějším jménem *Sára*.

Sára. Biblické jméno hebrejského původu. Znamená „kněžna, vznešená“.⁴⁰

Variace: Sárinka, Sárka, Sárůše, Sárůška atd.

Další jména, která se v dotaznicích či rozhovorech objevila vícekrát, byla *Andy*, *Bára*, *Ben*, *Filip* a *Max*.

Andy (< Andrew). Jméno skotského původu. Pochází z řeckého *Andros*.⁴¹ Jméno Andy je vhodné pro psy i fenky.

Variace: Andys, Andýk, Endýsek.

Bára (< Barbora). Jméno řeckého původu (odvozeno ze slova *barbaros*). Překlad tohoto jména je vzhledem k řadě půvabných Barbor podivný – znamená totiž „vousáč“ a v přeneseném významu „cizinec“ (neboli barbar). Díky svému žertovnému výkladu se hodí pro knírače a nejrůznější „vousaté“ teriéry. Podle průzkumu je *Bára* nejčastějším jménem pro české fenky.⁴²

Variace: Barča, Baruna, Barunečka, Barunka, Barůška apod.

⁴⁰ KNAPPOVÁ, M. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* : původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských. Vyd. 5., přeprac. a dopl. Praha: Academia, 2010, s. 12. ISBN 978-80200-1888-5., s. 286.

⁴¹ *Významyjmen.com [online]*. Vyznamy-jmen.com, [cit. 30.5.2019]. Dostupné z: <http://www.vyznamy-jmen.com/n/Andrew>.

⁴² SLÁMA, V. *Pojmenujte svého pejska: kniha o psích jménech*. Věrovany: Agentura Gevak, 2011. ISBN 978-80-86768-30-4., s. 19.

Ben (< Benedikt). Jméno latinského původu, vychází ze slova *benedictus* neboli „požehnaný“. Jméno se nejlépe hodí ke psům všech plemen, kteří prokazují lidem svou pomoc a pracují jako záchranáři anebo vodiči nevidomých osob.⁴³

Variace: Beneček, Beníček, Beník, Benny, Benýsek atd.

Filip. Jméno řeckého původu, znamená „přítel koní“. Podle průzkumu je nejčastějším jménem českých psů.⁴⁴

Variace: Filda, Filipes, Filípeček, Filípek, Fífa atd.

Max (< Max, < Maxim, < Maximilian, < Maxmilián). Jméno latinského původu. Hodí se pro psy velkých plemen, jako je mastif nebo bernardýn.⁴⁵

Variace: Maxíček, Maxík, Maxipes apod.

Tabulka 1 - Přehled nejčastějších psích jmen spolu s jejich četnostmi.

Jméno	Četnost výskytu
Sára	4
Andy	2
Bára	2
Ben	2
Filip	2
Max	2

8.2 JMÉNA HLODAVCŮ

Druhá nejpočetnější skupina, jelikož ji tvoří více druhů živočichů (vzhledem k počtu druhů a malému počtu jedinců). Zahrnuje jména křečků, morčat, myší, potkanů a obsahuje celkem 35 zvířecích jmen (použito bylo 30 z nich).

Vyskytla se celkem 3 jména, která měla častější zastoupení, a to *Fifinka*, *Myšpulín* a *Sněženska*.

Fifinka. V našem výzkumu jméno pro křečka a morče. Motivováno postavou z komiksu *Čtyřlístek*.

Variace: Fifina, Fífa atd.

⁴³ SLÁMA, V. *Pojmenujte svého pejska: kniha o psích jménech*. Věrovany: Agentura Gevak, 2011. ISBN 978-80-86768-30-4., s. 20.

⁴⁴ SLÁMA, V. Tamtéž, s. 36.

⁴⁵ SLÁMA, V. Tamtéž, s. 63.

Myšpulín. V našem šetření jméno pro křečka. Motivováno postavou z komiksu *Čtyřlístek*.

Variace: Myšpula, Myšpulínek apod.

Sněženska. V tomto výzkumu jméno pro morče a potkana. Motivováno bílým zbarvením srsti.

Variace: Snížek atd.

Tabulka 2 - Přehled nejčastějších jmen hlodavců spolu s jejich četnostmi.

Jméno	Četnost výskytu
Fifinka	2
Myšpulín	2
Sněženska	2

8.3 JMÉNA KOČEK

Třetí nejpočetnější skupina. Tvoří ji 28 zoonym (z toho použito 25 z nich).

Nejčastějším jménem je *Bára*, dále *Elsa*, *Lucina* a *Sára*.

Elsa (< Eliška). Jméno hebrejského původu. Pravděpodobně vzniklo z hebrejského jména *Elišéwah* a překládá se jako „Bůh je má přísada“ či „přisahám na svého Boha.“⁴⁶

Variace: Ela, Elina, Elinka, Elis, Elsička apod.

Lucina (<Lucie). Jméno latinského původu, ze slova *lux* s významem „světlo“.⁴⁷

Variace: Luci, Luciáš, Lucinka, Lucka, Lůca apod.

Jména *Bára* a *Sára* viz v kapitole se psími jmény.

Tabulka 3 - Přehled nejčastějších kočičích jmen spolu s jejich četnostmi.

Jméno	Četnost výskytu
Bára	3
Elsa	2
Lucina	2
Sára	2

⁴⁶ *Centrum.cz / Atlas.cz* [online]. Centrum.cz: 1999 – 2019 © Economia, a.s. [cit. 30.5.2019]. Dostupné z: <http://svatky.centrum.cz/svatky/jmenne-svatky/eliska-278/>.

⁴⁷ KNAPPOVÁ, M. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* : původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských. Vyd. 5., přeprac. a dopl. Praha: Academia, 2010, s. 12. ISBN 978-80200-1888-5., s. 255.

8.4 OSTATNÍ JMÉNA

Poslední, čtvrtou skupinu, tvoří králíci, opeřenci (andulky, papoušci atd.), hadi a rybičky. Zahrnuje celkem 13 jmen, ale jedno z nich nebylo použito. Z toho vyplývá, že pouze jedno jméno se objevilo dvakrát – tím jménem je *Adolf*.

Adolf. V našem výzkumu jméno pro hada a králíka. Jméno germánského původu. Vzniklo ze starogermánského *Adalwolf*, což se překládá jako „ušlechtilý vlk“.⁴⁸

Variace: Adin, Adolfek, Áda, Dolfi apod.

8.5 JMÉNA VYSKYTUJÍCÍ SE VE VÍCE SKUPINÁCH

Ve více se skupinách se objevila jména *Sára*, *Bára*, *Filip*, *Jerry*, *Matýsek* a *Xara*. O jménech *Sára*, *Bára* a *Filip* už jsme se zmínili v předešlých kapitolách.

Jerry. Jméno anglického původu s významem „pravítko s železným kopím“.⁴⁹

Variace: Jerrýsek apod.

Matýsek (< Matěj). Jméno hebrejského původu. Vyvinulo se ze jména *Mattytja*, které se překládá jako „dar Boží“, „Hospodinův dar“, „dar od Boha“.⁵⁰

Variace: Mates, Maty, Máťa apod.

Xara. Jméno nejasného původu. Znamená „svítící“.⁵¹

Variace: Xarina, Xarinka atd.

⁴⁸ KNAPPOVÁ, M. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* : původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských. Vyd. 5., přeprac. a dopl. Praha: Academia, 2010, s. 12. ISBN 978-80200-1888-5., s. 64.

⁴⁹ *Významyjmen.com [online]*. Vyznamy-jmen.com, [cit. 30.5.2019]. Dostupné z: <http://www.vyznamy-jmen.com/n/Jerry>.

⁵⁰ KNAPPOVÁ, M. Tamtéž, s. 132.

⁵¹ *Významyjmen.com [online]*. Vyznamy-jmen.com, [cit. 30.5.2019]. Dostupné z: <http://www.vyznamy-jmen.com/n/Xara>.

Tabulka 4 - Přehled nejčastěji užívaných jmen ve více skupinách spolu s jejich četnostmi.

Jméno	Četnost výskytu	Skupina
Sára	6	Psi, kočky
Bára	5	Psi, kočky
Filip	3	Psi, kočky
Jerry	2	Psi, hlodavci
Matýsek	2	Psi, kočky
Xara	2	Psi, kočky

9 JAZYKOVÁ CHARAKTERISTIKA

V této kapitole hodnotíme zoonyma z hlediska slovnědruhového, dále pak z hlediska roviny foneticko-fonologické, morfologické a lexikální. Zabýváme se také způsobem vzniku analyzovaných zoonym – motivačními typy a slovotvorným způsobem, jímž byla utvořena.

Co se týče slovního druhu sebraných zoonym, všechna jména jsou substantiva.

Z pohledu roviny morfologické svou pozornost zaměříme na gramatický rod jmen, kde se jedná o maskulina a feminina. Maskulina se dělí na životná a neživotná, ale v našem případě zde najdeme pouze maskulina životná, což vyjadřuje jistý vztah majitele k jejich mazlíčkovi. Předpokládáme, že majitelé samičky pojmenovávají ženským jménem a samečky jménem mužským. Nalezneme zde ale i jména, která kolísají mezi oběma rody, resp. jejich podoba je vhodná pro samce i samice (např. *Andy*, *Charlie* apod.).

Z hlediska foneticko-fonologického můžeme konstatovat, že převážná většina jmen uvedených ve slovníčku začíná konsonantem. Méně zastoupena jsou zde zoonyma začínající vokálem, která tvoří méně než 20 % z celkového počtu sebraných jmen. V této skupině dominují jména počínající vokálem „A“ (např. *Adélka*), méně se zde objevují jména začínající vokálem „E“ (např. *Elsa*). Jména, na jejichž počátku nalezneme vokál „I“ a „O“, se zde vyskytují pouze v malém množství, a tvoří tak periferii dané skupiny. Jména začínající vokálem „U“ se v tomto výběrovém souboru nevyskytují. Tento závěr však nemůžeme aplikovat celoplošně z důvodu malé šíře souboru získaných jmen. I za předpokladu, že samohláska „U“ není v českém jazyce příliš užívána, můžeme objevit malou skupinu jmen, které samohláska „U“ uvozuje (např. *Uršula*). Rozhodneme-li se posuzovat délku samotného substantiva, docházíme k závěru, že téměř všechna jména jsou víceslabičná (např. *Arka*, *Betynka*, *Fifinka* apod.). Jednoslabičná jména se objevují ojediněle (např. *Ben*, *Tom* atd.).

V rovině lexikální můžeme svou pozornost směřovat ke slovotvorným procesům, které významně přispívají ke vzniku nových pojmenování. Jak již bylo v teoretické části práce zmíněno, nová slova lze tvořit třemi způsoby – derivací, kompozicí a abreviací. S ohledem na zkoumaná jména lze říci, že převažují jména tvořená derivací, ale vyskytují se zde i zkráceniny. Pokud budeme derivaci dále specifikovat, můžeme rozlišit slovotvorné postupy, tj. typy derivace. Slova tvořená prefixy se zde nevyskytují. Jediný slovotvorný postup, který je u uvedených jmen užíván, nazýváme sufixací. Feminina jsou nejčastěji tvořena sufixem -

ka (např. *Adélka, Barunka, Kačka, Terežka* apod.). U maskulin dominuje sufix *-ek* (např. *Filípek, Matýsek*) a sufix *-ík* (např. *Fredík, Maxík*).

Většina zvířecích jmen uvedených ve slovníčku se vyskytuje ve formě zdrobnělin neboli deminutiv (např. *Barunka*), ale nalezneme zde ve větší míře i jména bez citového zabarvení (např. *Adolf* a *Filip*).

9.1 MOTIVAČNÍ TYPY

V této kapitole objasníme původ a motivaci zvířecích jmen. Výzkumný soubor tvoří většina zoonym, jež byla motivována jinými proprii. Nalezneme zde ale i ta, jež byla motivována např. tělesnými nebo povahovými vlastnostmi.

U každé kapitoly jsou jména rozdělena podle skupin z kapitoly 8., pokud jí náleží nějaký zástupce.

9.1.1 ZOONYMA MOTIVOVANÁ JINÝMI ONYMICKÝMI SYSTÉMY

V seznamu jmen se vyskytuje hojné množství zoonym, jež byla motivována jinými proprii. Nejvíce zastoupená jsou antroponyma a zoonyma. V několika málo případech se vyskytují chrématonyma (*Tofinka* atd.).

Následující kapitoly jsou rozčleněny podle fundujících proprií a seřazeny podle četnosti, tedy antroponyma, zoonyma a chrématonyma.

9.1.2 ZOONYMA UTVOŘENÁ Z ANTROPONYM

Ve jmenném materiálu nalezneme spoustu zoonym, jež byla přejata z antroponym. Tato jména rozlišujeme na zoonyma vzniklá z rodných jmen domácích nebo přejatých.

Všechna zoonyma této kapitoly jsou motivována rodnými jmény. Pro určení fundujícího antroponyma byla použita publikace od M. Knappové *Jak se bude vaše dítě jmenovat?*.⁵²

9.1.2.1 Zoonyma utvořená z domácích antroponym

Do této skupiny jmen řadíme jména slovanského a českého původu. Jsou zde uvedena zoonyma, která byla přejata v základní podobě, a jedná se tak o proces transonymizace.

⁵² KNAPPOVÁ, M. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* : původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských. Vyd. 5., přeprac. a dopl. Praha: Academia, 2010, s. 12. ISBN 978-80200-1888-5.

Vedle toho také uvádíme ta, která mají podobu hypokoristik (to znamená, že byla derivována). Hypokoristika v případě zoonym mohou fungovat jako jména v základním tvaru.

Ze skupiny jmen psů ani koček nebyl v seznamu zastoupen žádný mazlíček slovanského nebo českého původu.

Jména hlodavců – *Růžena, Vendulka* (< Vendula).

Ostatní jména – *Břetá* (< Břetislav).

9.1.2.2 Zoonyma utvořená z přejatých antroponym

Některá vlastní jména jsou v onymickém systému tak dlouho, že je ani nevnímáme jako cizí.

Vedle nich zde najdeme také ta, která se do češtiny adaptovala (tzn. jsou počestěná).

Jména anglického (staroanglického) původu:⁵³

Jména psů – *Amy, Charlie* (< Charles), *Chuck* (< Charles), *Jerry*.

Jména hlodavců – *Jerry*.

Ostatní jména – *Fredík* (< Alfred).

Jména aramejského původu:

Jména psů – *Bart* (< Bartoloměj).

Jména hlodavců – *Tom* (< Tomáš).

Jména germánského původu:

Jména psů – *Adélka* (< Adéla), *Adolf, Charlotte*.

Jména hlodavců – *Matylda, William*.

Jména koček – *Adolf*.

Ostatní jména – *Adolf, Bertík* (< Albert).

Jména hebrejského původu:

Jména psů – *Bety* (< Alžběta), *Buffy, Matýsek* (< Matěj), *Sára, Zuzana*.

Jména hlodavců – *Betyнка* (< Alžběta), *Isinka* (< Isabela), *Bětka* (< Alžběta).

Jména koček – *Eliška, Elsa* (< Eliška), *Matýsek* (< Matěj), *Sára., Simon*.

Jména keltského původu:

Jména psů – *Alík* (< Alan), *Brett*.

⁵³ Pozn.: Neužíváme zde desetinné třídění z důvodu přehlednosti obsahu.

Ostatní jména – *Kevin*.

Jména latinského původu:

Jména psů – *Ben* (< Benedikt), *Cézar* (< Caesar), *Fík*, *Flora*, *Max* (< Max, < Maxim, < Maximilian, < Maxmilián), *Natálka* (< Natálie).

Jména hlodavců – *Julinka* (< Julie), *Marcus*, *Maxík* (< Max), *Tonda* (< Antonín), *Viktor*.

Jména koček – *Lucina* (< Lucie), *Mareček* (< Marek), *Oliver*.

Ostatní jména – *Julča* (< Julie).

Jména německého původu:

Jména hlodavců – *Freddy* (< Alfred).

Jména koček – *Otiček* (< Otakar).

Ostatní jména – *Fredík* (< Alfred).

Jména řeckého původu:

Jména psů – *Andy* (< Andrew), *Barunka* (< Barbora), *Bára* (< Barbora), *Filip*, *Kačenka* (< Kateřina), *Nick* (< Nikolas), *Theo* (< Theodor), *Tim*, *Timmy* (< Tim).

Jména hlodavců – *Evžen*, *Kačka* (< Kateřina), *Sofinka* (< Sofie), *Terezka* (< Tereza).

Jména koček – *Bára* (< Barbora), *Denda* (< Denisa), *Filip*.

Ostatní jména – *Filípek* (< Filip), *Žofka* (< Žofie).

Jména jiného původu:

Zde jsou zahrnuta jména původu amerického, anglosaského, irského, románského, španělského, skandinávského a skotského.

Jména psů – *Ashley*, *Andy* (< Andrew), *Františka*, *Chico*, *Jesina* (< Jessie), *Olina* (< Olga), *Sheila*.

Jména hlodavců – *Eda* (< Eduard), *Rocky*.

Jména koček – *Belina* (< Bela).

Jména nejasného původu:

Existují jména, která mají dnes již zastřený původ vzniku, a nelze jej s přesností určit. V této práci je to např. jméno *Silas*.

Vedle toho může být původ nejasný i u hypokoristických podob jména, např. *Miša*, který může být podobou jména Mikuláš, což by znamenalo řecký původ, nebo také podobou jména Michael, což by se řadilo mezi jména původu hebrejského.

Dalším takovým jménem je *Týna (Týninka)*, což může znamenat jméno Kristýna, Justýna nebo Valentýna. V případě Kristýny by se Týna řadila mezi jména řeckého původu, v případě Justýny a Valentýny do původu latinského.

9.1.2.3 Zoonyma utvořená z nepravých antroponym

Fundujícím antroponymem pro zoonymum mohou být také nepravá antroponyma. Jedná se o jména smyšlených osob, které si člověk představoval jako lidem podobné. Sem řadíme jména pohádkových, mytologických nebo alegorických postav.

JMÉNA PSŮ

Fifinka

Motivováno nepravým antroponymem Fifinka < postava z komiksu *Čtyřlístek*.

Santa

Motivováno nepravým antroponymem Santa Claus. Santa nosí ve vybraných zemích o Vánocích dárky.

Shaggy

Motivováno nepravým antroponymem Shaggy < postava z filmu/seriálu *Scooby-Doo*.

JMÉNA HLODAVCŮ

Cipísek

Motivováno nepravým antroponymem Cipísek < seriálová postava.

Fifinka

Motivováno nepravým antroponymem Fifinka < postava z komiksu *Čtyřlístek*.

Myšpulín

Motivováno nepravým antroponymem Myšpulín < postava z komiksu *Čtyřlístek*.

V této skupině jmen se majitelé nechali inspirovat převážně postavičkami z pohádek, ze seriálů nebo z filmů. Sešla se tu zde 3 jména z komiksu *Čtyřlístek*.

9.1.2.4 Zoonyma motivovaná jmény známých fiktivních i skutečných osobností

a) Transonymizací

Sissi

Fundujícím antroponymem je Sisi < přezdívka císařovny Alžběty Bavorské. Výběr jména proto, že se jednalo o perskou kočku (vznešená).

9.1.3 ZOONYMA MOTIVOVANÁ JMÉNY ZE ZVÍŘECÍHO KALENDÁŘE

V této skupině jsou zahrnuta jména, která dohledáme ve zvířecích kalendářích. Stejně jako u předchozích zoonym utvořených od antroponym, i zde se uplatňují hypokoristické formanty (důkaz toho, že jsou domácí mazlíčci vnímáni jako členové rodiny).

Otázka užití zvířecího kalendáře se objevila i v našem dotazníku. Pouze 6 respondentů uvedlo, že jméno pro svého mazlíčka vybralo ze zvířecího kalendáře a 2 respondenti se chtěli inspirovat také, ale jméno nakonec vybrali podle sebe. Většina z nich netušila, že takový kalendář vůbec existuje.

Do této skupiny náleží jména *Arka, Aška, Bondy, Brix, Bulík, Fík, Hoppis Winter, Isinka, Lorelai, Micinka, Micka, Minda, Shine, Stoupa, Xara*.

Většina těchto zoonym má bohužel nejasný původ. Jméno *Hoppis Winter* (majitelé přezdívají *Hopina*) je ve výzkumu jediné jméno s rodokmenem.

9.1.3.1 Zoonyma utvořená z nepravých zoonym

a) Transonymizací

JMÉNA PSŮ

Scooby

< Scooby – pes z filmu/seriálu *Scooby-Doo*.

JMÉNA KOČEK

Mikeš

< Mikeš – kocour z večerníčku *O Mikešovi*.

OSTATNÍ JMÉNA

Dory

< Dory – ryba z filmu *Hledá se Nemo*.

I v této skupině zoonym se majitelé nechali inspirovat postavami z filmů.

9.1.4 ZOONYMA UTVOŘENÁ Z CHRÉMATONYM

a) Transonymizací

JMÉNA HLODAVCŮ

Teddy

< Teddy Bear – plyšový medvídek.

OSTATNÍ JMÉNA*Tofinka*

< Toffifee – karamelová pochutina s oříšky. V dotazníku respondent uvedl, že se rodina nechala inspirovat tímto výrobkem proto, že ho mají všichni rádi. Způsob tohoto pojmenování považují za nejoriginálnější z celého výzkumu.

9.1.5 ZOONYMA UTVOŘENÁ Z APELATIVJMÉNA KOČEK

Kocour. Toho jméno je jediné, jež bylo utvořené ze jmen obecných. Bohužel majitel si nedal moc práce při výběru jména.

9.1.6 ZOONYMA MOTIVOVANÁ TĚLESNÝMI VLASTNOSTMI

9.1.6.1 Zoonyma utvořená na základě metafory či metonymie

a) Onymizací

Barva srsti:JMÉNA HLODAVCŮ*Černoška*

< černoška – příslušník černé rasy. Motivováno černým zbarvením.

Sněžinka

< sněžinka – rostlina bílé barvy. Motivováno bílým zbarvením.

Velikost:JMÉNA KOČEK*Bublina*

< bublina – plynové těleso kulaté barvy. Motivováno kulatým vzhledem.

Kulíšek

< kulíšek – naše nejmenší sova. Motivováno malým vzrůstem kočky.

Pind'a

< pind'a. Motivováno malým vzrůstem zvířete.

OSTATNÍ JMÉNA*Pipina*

< pipina. Také nejspíše motivováno malým vzrůstem.

Celkový vzhled:JMÉNA PSŮ*Fresh*

< fresh – anglické adjektivum „svěží, příjemný o vzhledu“. Motivováno příjemným vzhledem psa.

JMÉNA KOČEK*Bubák*

< bubák – strašidlo. Motivováno tím, že zvíře nahání hrůzu.

Chlupáček

< chlupatý – mající chlupy. Motivováno huňatou srstí.

U jmen *Pind'a*, *Pipina*, *Fresh* a *Bubák* lze motivaci pouze odhadovat.

9.1.7 ZOONYMA MOTIVOVANÁ POVAHOVÝMI VLASTNOSTMI**9.1.7.1 Zoonyma utvořená na základě metafory či metonymie**

a) onymizací

JMÉNA PSŮ*Lucky*

< luck – anglické substantivum „štěstí“. Motivováno šťastnou a veselou povahou psa.

Sir

< sir – zdvořilostní oslovení. Motivace souvisí se vznešeností zvířete.

Tornádo

< tornádo – silně rotující vír. Motivováno tím, že napáchá plno škody.

JMÉNA HLODAVCŮ*Mrcha*

< mrcha – potvora. Motivováno špatnou, neposlušnou povahou.

U všech jmen psů můžeme původ pouze odhadovat.

9.2 ZPŮSOB VZNIKU ZOONYM

9.2.1 ZOONYMA UTVOŘENÁ DERIVACÍ

Výše napsaná zoonyma nyní rozčleníme podle jednotlivých formantů, jimiž jsou modifikována.

Formant -a

JMÉNA PSŮ

Bára

< Barbora. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -a k redukovanému základu jména. Navíc došlo k alternaci a → á.

Miša

< Mikuláš, < Michael. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -a k redukovanému základu jména. Došlo k alternaci k → š (nebo ch → š) a i → í.

JMÉNA KOČEK

Bára

< Barbora. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -a k redukovanému základu jména. Navíc došlo k alternaci a → á.

Elsa

< Eliška. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -a k redukovanému základu slova. Došlo k alternaci š → s a odpadnutí středové části -i-.

OSTATNÍ JMÉNA

Břéta

< Břetislav. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -a k redukovanému základu slova.

Formant -áček

JMÉNA KOČEK

Chlupáček

< chlupatý. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -áček k plnému základu slova.

Formant -čaOSTATNÍ JMÉNA*Julča*

< Julie. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ča k redukovanému základu jména.

Formant -daJMÉNA HLODAVCŮ*Tonda*

< Antonín. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -da k redukovanému základu jména a odpadnutím přední části An-.

JMÉNA KOČEK*Denda*

< Denisa. Zoonymum vzniklo připojením sufixu -da k redukovanému základu jména.

Formant -ek, -íček, -ýsekJMÉNA PSŮ*Matýsek*

< Matěj. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ek k redukovanému základu slova.

JMÉNA KOČEK*Mareček*

< Marek. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ek k redukovanému základu jména. Dále došlo k alternaci r → č.

Matýsek

< Matěj. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ek k redukovanému základu jména.

Otiček

< Otakar. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -íček k redukovanému základu jména.

OSTATNÍ JMÉNA*Filípek*

< Filip. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ek k redukovanému základu jména.

Formant -ie, -íkJMÉNA PSŮ*Alík*

< Alan. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ík k redukovanému základu jména.

Charlie

< Charles. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ie k redukovanému základu jména.

JMÉNA HLODAVCŮ*Maxík*

< Max, < Maxim, < Maximilian, <Maxmilián. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ík k redukovanému základu jména.

OSTATNÍ JMÉNA*Bertík*

< Albert. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ík k redukovanému základu jména. Došlo také ke krácení přední části Al-.

Fredík

< Fred. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ík k redukovanému základu jména.

Formant -ka, -(e)nka, -(i)nka, -unka, -ynkaJMÉNA PSŮ*Adélka*

< Adéla. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ka k redukovanému základu jména.

Barunka

< Barbora. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -unka k redukovanému základu jména.

Kačenka

< Kateřina. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -enka k redukovanému základu jména. Došlo k alternaci t → č.

Natálka

< Natálie. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ka k redukovanému základu jména.

Týninka

< Kristýna, < Justýna, < Valentýna. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -inka k redukovanému základu jména. Dále došlo k odpadnutí přední části Kris-, Jus- nebo Valen-

JMÉNA HLODAVCŮ*Betynka*

< Alžběta. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ynka k redukovanému základu jména. Došlo k alternaci ě → e a odpadnutí přední části Alž-.

Bětka

< Alžběta. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ka k redukovanému základu jména. Došlo k odpadnutí přední části Alž-.

Isinka

< Isabela. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -inka k redukovanému základu jména.

Julinka

< Julie. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -nka k redukovanému základu jména.

Kačka

< Kateřina. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ka k redukovanému základu jména. Navíc došlo k alternaci t → č.

Sofinka

< Sofie. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -nka k redukovanému základu jména.

Terezka

< Tereza. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ka k redukovanému základu jména.

Vendulka

< Vendula. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ka k redukovanému základu jména.

JMÉNA KOČEK*Micinka*

(< Micka). Zoonymum vzniklo připojením sufixu -inka k redukovanému základu jména.

OSTATNÍ JMÉNA*Žofka*

< Žofie. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ka k redukovanému základu jména.

Formant -na, -ina**JMÉNA PSŮ***Jesina*

< Jessie. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -na k redukovanému základu jména a zjednodušení skupiny ss → s.

Olina

< Olga. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -ina k redukovanému základu jména.

JMÉNA KOČEK*Lucina*

< Lucie. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -na k redukovanému základu jména.

Formant -y**JMÉNA PSŮ***Andy*

< Andrew. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -y k redukovanému základu jména.

Bety

< Alžběta. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -y k redukovanému základu jména. Došlo také k alternaci ě → e a k odpadnutí přední části Alž-.

Lucky

< luck. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -y k redukovanému základu slova.

Timmy

< Tim. Zoonymum vzniklo přidáním sufixu -y k redukovanému základu jména. Došlo ke zdvojení m → mm.

JMÉNA HLODAVCŮ*Freddy*

< Fred. Zoonymum vzniklo připojením sufixu -y k redukovanému základu jména. Došlo ke zdvojení d → dd.

9.2.2 ZOONYMA UTVOŘENÁ KRÁCENÍM

Některá krácení jsou zmíněna výše spolu s formanty.

JMÉNA PSŮ*Bart*

< Bartoloměj. Zoonymum vzniklo odpadnutím koncové části -oloměj.

Ben

< Benedikt. Zoonymum vzniklo odpadnutím koncové části -edikt.

Nick

< Nikolas. Zoonymum vzniklo odpadnutím koncové části -olas a přidáním středové části -c-.

Theo

< Theodor. Zoonymum vzniklo odpadnutím koncové části -dor.

Týna

< Kristýna, Justýna, Valentýna. Zoonymum vzniklo odpadnutím přední části Kris-, Jus- nebo Valen-.

JMÉNA HLODAVCŮ*Eda*

< Eduard. Zoonymum vzniklo odpadnutím středové části -u- a koncové -rd.

Teddy

< Teddy Bear. Zoonymum vzniklo odpadnutím druhé části jména Bear.

Tom

< Tomáš. Zoonymum vzniklo odpadnutím koncové části -áš.

10 SLOVNÍČEK ANALYZOVANÝCH ZOONYM

10.1 POPIS STAVBY HESLA

Při tvorbě slovníčku získaných zvířecích jmen posloužil jako vzor *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*.⁵⁴ Hesla jsou řazena abecedně, heslová slova uvádíme vyznačena tučně, u všech jmen je uvedena koncovka genitivu, gramatický rod, příslušná skupina zvířat (označena zkratkou uvedenou v seznamu zkratek), způsob vzniku pojmenování (původ / motivace zoonyma, popř. slovotvorný způsob; bylo-li možné je dohledat), zkratkou je označen také způsob získání (dotazník / rozhovor). Stejná jména ve shodné podobě zde nalezneme pouze v případě, že se jedná o jiný druh zvířete (jinak byla ze slovníčku vyřazena). Zoonyma jsou zapsána v té podobě, kterou uvedli respondenti v dotaznících či rozhovorech.

10.2 SLOVNÍČEK ANALYZOVANÝCH ZOONYM

- Adélka**, -y, f., P, původ germánský, D
- Adolf**, -a, m. živ., K, původ germánský, D
- Adolf**, -a, m. živ., O, původ germánský, D
- Alík**, -a, m. živ., P, původ keltský, D
- Amy**, -y, f., P, původ anglický/staroanglický, D
- Andy**, -ho, m. živ., P, původ skotský, R
- Arka**, -y, f., P, původ nejasný, D
- Ashley**, -y, f., P, původ anglosaský, D
- Aška**, -y, P, původ nejasný, D
- Bára**, -y, f., K, původ řecký, R
- Bára**, -y, f., P, původ řecký, D
- Bart**, -a, m. živ., P, původ aramejský, D
- Barunka**, -y, f., P, původ řecký, R
- Belina**, -y, f., K, původ románský, D
- Ben**, -a, m. živ., P, původ latinský, D
- Bertík**, -a, m. živ., O, původ germánský, D

⁵⁴ *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Praha: Academia, 2010.

- Bety**, -y, f., P, původ hebrejský, R
Betyнка, -y, f., H, původ hebrejský, D
Bětka, -y, f., H, původ hebrejský, R
Bondy, -ho, m. živ., P, původ nejasný, D
Brett, -a, m. živ., P, původ keltský, D
Brix, -e, m. živ., P, původ nejasný, D
Břét'a, -i, m. živ., O, původ slovanský, D
Bubák, -a, m. živ., K, z. mot. těl. vlast., D
Bublina, -y, f., K, z. mot. těl. vlast., R
Buffy, -y, f., P, původ hebrejský, D
Bulík, -a, m. živ., P, původ nejasný, D
Cézar, -a, m. živ., P, původ latinský, R
Cipísek, -a, m. živ., H, z. utv. z nepr. antrop., D
Černoška, -y, f., H, z. mot. těl. vlast., D
Denda, -y, f., K, původ řecký, R
Dory, -y, f., O, z. utv. z nepr. z., D
Eda, -y, m. živ., H, původ anglosaský, D
Eliška, -y, f., K, původ hebrejský, D
Elsa, -y, f., K, původ hebrejský, D
Evžen, -a, m. živ., H, původ řecký, D
Fifinka, -y, f., H, z. utv. z nepr. antrop., D
Fifinka, -y, f., P, z. utv. z nepr. antrop., D
Fík, -a, m. živ., P, původ latinský, R
Filip, -a, m. živ., P, původ řecký, D
Filip, -a, m. živ., K, původ řecký, D
Filípek, -a, m. živ., O, původ řecký, R
Flora, -y, f., P, původ latinský, D
Františka, -y, f., P, původ románský, D
Freddy, -ho, m. živ., H, původ německý, D
Fredík, -a, m. živ., O, původ německý, R
Fresh, -e, m. živ., P, z. mot. pov. vlast., D
Hoppis Winter, neskl., f., P, původ nejasný, R
Charlie, -ho, m. živ., P, původ anglický, R

Charlotte, -0, f., P, původ germánský, D
Chico, -a, m. živ., P, původ španělský, D
Chlupáček, -a, m. živ., O, z. mot. těl. vlast., D
Chuck, -a, m. živ., P, původ anglický, D
Isinka, -y, f., H, původ hebrejský, D
Jerry, -ho, m. živ., P, původ anglický, D
Jerry, -ho, m. živ., H, původ anglický, D
Jesina, -y, f., P, původ skotský, D
Julča, -y, f., O, původ latinský, D
Julinka, -y, f., H, původ latinský, R
Kačenka, -y, f., P, původ řecký, D
Kačka, -y, f., H, původ řecký, D
Kevin, -a, m. živ., O, původ keltský, D
Kocour, -a, m. živ., K, z. utv. z apel., D
Kulišek, -a, m. živ., K, z. mot. těl. vlast., D
Lorelai, -0, f., P, původ nejasný, R
Lucina, -y, f., K, původ latinský, R
Lucky, -y, f., P, z. mot. pov. vlast., D
Marcus, -e, m. živ., H, původ latinský, D
Mareček, -a, m. živ., K, původ latinský, D
Marie, -e, f., P, původ hebrejský, D
Matylda, -y, f., H, původ germánský, D
Matýsek, -a, m. živ., K, původ hebrejský, D
Matýsek, -a, m. živ., P, původ hebrejský, D
Max, -e, m. živ., P, původ latinský, D
Maxík, -e, m. živ., H, původ latinský, R
Micinka, -y, f., K, původ nejasný, D
Micka, -y, f., K, původ nejasný, D
Mikeš, -e, m. živ., K, z. utv. z nepr. z., D
Minda, -y, f., K, původ nejasný, D
Míša, -y, m. živ., P, původ nejasný, D
Mrcha, -y, f., H, z. mot. pov. vlast., D
Myšpulín, -a, m. živ., H, z. mot. nepr. antrop., D

Natálka, -e, f., P, původ latinský, R
Nick, -a, m. živ., P, původ řecký, D
Olina, -y, f., P, původ skandinávský, D
Oliver, -a, m. živ., K, původ latinský, D
Otíček, -a, m. živ., K, původ německý, D
Pind'a, -i, m. živ., K, z. mot. těl. vlast., D
Pipina, -y, f., O, z. mot. těl. vlast., D
Rocky, -ho, m. živ., H, původ americký, D
Růžena, -y, f., H, původ slovanský, D
Santa, -y, f., P, z. mot. nepr. antrop., D
Sára, -y, f., P, původ hebrejský, R
Sára, -y, f., K, původ hebrejský, D
Scooby, -ho, m. živ., P, z. utv. z nepr. z., D
Shaggy, -ho, m. živ., P, z. utv. z nepr. antrop., D
Sheila, -y, f., P, původ irský, D
Shine, -a, m. živ., P, původ nejasný, D
Silas, -e, m. živ., H, původ nejasný, D
Simon, -a, m. živ., K, původ hebrejský, D
Sir, -a, m. živ., P, z. mot. pov. vlast., R
Sissi, -i, f., K, z. mot. jmény známých fiktivních i skutečných osobností, R
Sněženka, -y, f., H, z. mot. těl. vlast., D
Sofinka, -y, f., H, původ řecký, D
Stoupa, -y, m. živ./f., P, původ nejasný, D
Šulina, -y, f., H, původ nejasný, D
Teddy, -ho, m. živ., H, z. mot. chrém., D
Theo, -a, m. živ., P, původ řecký, D
Terezka, -y, f., H, původ řecký, D
Tim, -a, m. živ., P, původ řecký, D
Timmy, -ho, m. živ., P, původ řecký, D
Tofinka, -y, f., O, z. mot. chrém., R
Tom, -a, m. živ., H, původ aramejský, D
Tonda, -y, m. živ., H, původ latinský, D
Tony, -ho, m. živ., P, původ latinský, D

Tornádo, -a, m. živ., P, z. mot. pov. vlast., D

Týna, -y, f., P, původ nejasný, D

Týninka, -y, f., P, původ nejasný, D

Vendulka, -y, f., H, původ slovanský, D

Viktor, -a, m. živ., H, původ latinský, D

William, -a, m. živ., H, původ germánský, D

Xara, -y, f., K, původ nejasný, D

Xara, -y, f., P, původ nejasný, D

Zuzana, -y, f., P, původ hebrejský, R

Zuzka, -y, f., P, původ hebrejský, D

Žofka, -y, f., O, původ řecký, D

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývá výzkumem vlastních jmen domácích zvířat. Počátek výzkumu spočíval ve vypracování dotazníku a jeho následném šíření, především v tištěné podobě (v několika málo případech elektronicky). Další metodou byl řízený rozhovor, kde respondenti odpovídali přesně na ty otázky, které byly uvedeny v dotaznících. Tato metoda se respondentům zdála pohodlnější, a většinou i tak touto cestou poskytl více informací. Díky spolupráci všech respondentů tak bylo získáno 143 zvířecích jmen. Všechna jména jsme zapsali přesně v té podobě, jakou uvedli respondenti.

Z důvodu velkého počtu jmen i druhů zvířat došlo k jejich roztrídění na 4 skupiny – na jména psů, hlodavců, koček a ostatní jména. Všechna jména jsou abecedně uvedena ve slovníčku v poslední kapitole praktické části. Zde už ale nenalezneme zmíněných 143 jmen, ale pouze 126. Museli jsme 17 jmen vyřadit, jelikož se opakovala. Ve slovníčku nalezneme stejná jména ve shodné podobě pouze tehdy, pokud spadala do jiné sémantické skupiny.

Při následném zpracování docházelo k potvrzování či vyvracování stanovených hypotéz. Většina z nich byla potvrzena, pouze 1 ze 4 vyvrácena.

První z nich byl předpoklad, že se v šetření budou nejčastěji vyskytovat jména psů. Ze zmíněných 4 skupin byla skupina se psími jmény nejpočetnější. Ke zpracování bylo použito 59 takových jmen. Co se týče četnosti, hned po skupině se jmény psů následovala skupina se jmény hlodavců, koček a nakonec ostatní jména. Objevila se zde i zoonyma, která náležela více skupinám.

Ve druhé, potvrzené, hypotéze, jsme očekávali, že ve všech sledovaných skupinách budou převládat antroponyma modifikovaná. Pouze malou část jmen uvedli respondenti v základní tvaru, bez citového zabarvení. Většina je utvořena pomocí nějakého sufixu nebo krácením, což jsme podrobně rozebrali v kapitole 9.2 (způsob vzniku zoonym).

Třetí hypotéza byla vyvrácena. Předpokládali jsme častější výskyt jmen domácího původu než původu cizího. Jména domácího původu se ve výzkumu objevila pouze třikrát (*Růžena*, *Vendulka*, *Břěta*). Nejvíce se objevovala jména původu hebrejského, latinského a řeckého. Nalezneme zde ale i jména, jejichž původ je nejasný. V tomto případě byly ošemetné i hypokoristické podoby, jelikož nešlo s určitostí poznat, z jakého jména je přezdívka utvořena.

Čtvrtá hypotéza byla opět potvrzena. Očekávali jsme, že respondenti při výběru jména spíše nepoužili zvířecí kalendář. Použilo jej pouze 6 z celkových 83 respondentů.

Z dotazníkového šetření také vyplynulo, že netypickým jménům se nebrání spíše majitelé nižšího věku, tj. ti, kteří spadají do první a druhé kategorie (0-20 a 21-40 let). Starší osoby nejsou zastánci experimentování a upřednostňují spíše klasická zvířecí jména (tj. např. pro psa jméno *Alik*, *Ben* atd., pro kočku jméno *Micka* apod.). Spousta starších respondentů také uvedla, že se drží rodinné tradice a svoje psy, kočky atd. pojmenovávají stále stejně. Nedovedou si představit, že by jejich mazlíček měl jiné jméno.

Tendenci uvádět jméno ve zdrobnělé podobě mají spíše ženy. Většina jmen zapsána bez citového zabarvení pochází od mužů.

Došli jsme také k závěru, že více jak polovina respondentů se nebrání dát svému mazlíčkovi lidské jméno (ve slovníčku nalezneme většinu takových jmen). Pouze 8 respondentů si stálo za tím, aby zvířata dostávala jediné jména zvířecí. Zbylí respondenti se přikláněli k oběma variantám. Důležité pro ně bylo, aby mazlíček na jméno slyšel.

Dalším zajímavým faktem je i zjištění, že všechna jména rodu mužského jsou životná (maskulina animata). To značí určitý vztah a pouto k jejich mazlíčkovi. Jsou bráni jako součást rodiny.

Problematiku zabývající se vlastními jmény domácích zvířat považuji za velmi zajímavou, ale bohužel málo zkoumanou. Toto téma je aktuální, jelikož spousta z nás někdy měla svého mazlíčka a musel dostat jméno. Tento výzkum by se dal obohatit o zkoumání většího počtu jmen, nebo by mohlo být přínosem i zaměření pouze na určitou skupinu zvířat, což by přispělo k hlubšímu poznání zoonym.

RESUMÉ

This Bachelor thesis deals with a survey of proper names of pets. It's divided in two main parts – the theoretical and the practical one. The theoretical part consists of 7 chapters, where basic terms of a given issue are determined. It focuses on a history of dogs and cats, which is very interesting. Hypotheses of this thesis are set down at the end of this part.

We gain 143 names of pets in a survey based on a questionnaire and an interview. All of them are written in the form listed in the questionnaire.

In the practical part, there are names classified into 4 groups, because of the big amount of them. Those groups are – names of dogs, rodents, cats, and other pets. We focus on the most frequent names and mention their origin, meaning and variations in each group. Some of these names occur in more groups.

Then, a linguistic characterization of names in all linguistic flats is given in the practical part. We deal with motivational types of zoonyms (those made of anthroponyms, motivated by physical or mental characterizations and so on) and processes of their creating – if they were made by derivation or shortening.

There is an alphabetically arranged list of 126 analysed names at the end of the practical part. We had to exclude 17 names, because they iterated. Same names in the same form can be found in the list only in a case of belonging into different semantic category.

The final summarization of the thesis and confirmation or disproving of hypotheses take place at the end of the thesis. Results of the questionnaire survey are mentioned there as well.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní zdroje:

ČECHOVÁ, K. *Jméno není jen slovo, aneb, 5000 psích jmen*. Brno: Datel, 2000.

DOKULIL, M. a kol. (eds.) *Mluvnice češtiny 1*. Praha: Academia, 1986., s. 451.

Encyklopedický slovník češtiny. Vyd. 1. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002. 604 s. ISBN 80-7106-484-X, s. 565.

KARLÍK, P. – NEKULA, M. – PELSALOVÁ, J.: Encyklopedický slovník češtiny. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. Str. 172.

KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat? : původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. Vyd. 5., přeprac. a dopl. Praha: Academia, 2010, s. 12. ISBN 978-80200-1888-5.

KNAPPOVÁ, Miloslava. *Rodné jméno v jazyce a společnosti*. Praha: Academia, 1989. Studie a práce lingvistické. ISBN 80-200-0167-0.

KRČMOVÁ, M., CHLOUPEK, J. Národní jazyk. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny (2017)*, <https://www.czechency.org/slovník/ETYMOLOGIE>.

KRČMOVÁ, M., CHLOUPEK, J. Národní jazyk. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny (2017)*, <https://www.czechency.org/slovník/HYPOKORISTIKUM>.

KRČMOVÁ, M., CHLOUPEK, J. Národní jazyk. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny (2017)*, <https://www.czechency.org/slovník/ONYMIZACE>.

KRČMOVÁ, M., CHLOUPEK, J. Národní jazyk. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny (2017)*, <https://www.czechency.org/slovník/TRANSONYMIZACE>.

PASTYŘÍK, Svatopluk. *Studie o současných hypokoristických podobách rodných jmen v češtině*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2003, 140 s. ISBN 80-7041-569-x.

PLESKALOVÁ, Jana. *Vývoj vlastních jmen osobních v českých zemích v letech 1000-2010*. Brno: Host, 2011. Studium (Host). ISBN 978-80-7294-834-5.

Pravidla českého pravopisu. Praha: Knižní klub, 2014. Universum (Knižní klub). ISBN 978-80-242-4609-3.

ROMANOVSKÁ, P. *Vlastní jména zvířat a jejich hypokoristika ve Slavkově u Brna a jejich okolí*. [Diplomová práce]. MU Brno, 2008.

SEJKANIČ, Ivan. *Dej mi své jméno!* Praha: Plot, 2001.

SLÁMA, V. *Pojmenujte svého pejska: kniha o psích jménech*. Věrovany: Agentura Gevak, 2011. ISBN 978-80-86768-30-4.

Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Praha: Academia, 2010.

ŠMILAUER, V. *Třídění vlastních jmen*. V. slov. onomastická konference, Prešov, 1972.

ŠRÁMEK, R. *Úvod do obecné onomastiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1999.

TUREČEK, Lukáš. *Hypokoristické podoby rodných jmen žáků ve vybrané lokalitě*. Hradec Králové, 2016. [Bakalářská práce]. UHK, 2016.

Elektronické zdroje:

Centrum.cz / Atlas.cz [online]. Centrum.cz: 1999 – 2019 © Economia, a.s. [cit. 3.6.2019].

Dostupné z: <http://svatky.centrum.cz/svatky/jmenne-svatky/eliska-278/>.

SKOPCOVÁ, Dana. *Kočky a historie*. In: *iFauna.cz* [online]. 1.1.2010 [cit. 30.5.2019].

Dostupné z: <https://www.ifauna.cz/kocky/clanky/r/detail/4209/kocky-a-historie/?fbclid=IwAR3n7VuGXkrsricvPJ3163ByJ598NDaOYRsHWCKfUfn-Lg3rOn8leLP0IQg>.

Významyjmen.com [online]. Vyznamy-jmen.com, [cit. 30.5.2019]. Dostupné z:

<http://www.vyznamy-jmen.com/n/Andrew>.

Významyjmen.com [online]. Vyznamy-jmen.com, [cit. 30.5.2019]. Dostupné z:

<http://www.vyznamy-jmen.com/n/Jerry>.

Významyjmen.com [online]. Vyznamy-jmen.com, [cit. 30.5.2019]. Dostupné z:

<http://www.vyznamy-jmen.com/n/Xara>.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK, GRAFŮ A DIAGRAMŮ

Tabulka 1 - <i>Přehled nejčastějších psích jmen spolu s jejich četnostmi.</i>	30
Tabulka 2 - <i>Přehled nejčastějších jmen hlodavců spolu s jejich četnostmi.</i>	31
Tabulka 3 - <i>Přehled nejčastějších kočičích jmen spolu s jejich četnostmi.</i>	31
Tabulka 4 - <i>Přehled nejčastěji užívaných jmen ve více skupinách spolu s jejich četnostmi.</i>	33

PŘÍLOHY

Dotazník – Jména vlastních jmen domácích zvířat

Dobrý den, jmenuji se Markéta Drahokoupilová a jsem studentkou Pedagogické fakulty v Plzni – obor český jazyk se zaměřením na vzdělávání. Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila výzkum jmen domácích mazlíčků. Tento dotazník by měl zmapovat četnost jmen u jednotlivých druhů (psů, koček, hlodavců...), důvody, které vedou k užití onoho jména atd. Prosím Vás teď tedy, abyste se nad nimi zamysleli a pomohli mi tak při vypracování bakalářské práce. Výstupem tohoto šetření získám cenný jazykový materiál, který použiji pouze za účelem vypracování bakalářské práce (a jejího následného zveřejnění v archivu školy – jako příklad práce na téma výzkum jmen pro příští ročníky).

Děkuji Vám za ochotu a Váš čas.

Markéta Drahokoupilová

- 1) Jste muž nebo žena?
- 2) Jaký je Váš věk?
 - 0-20 let
 - 21-40 let
 - 41-60 let
 - 61-80 let
 - 80 let a více
- 3) Jaké zvíře vlastníte? (Pokud jich máte, nebo jste měli, více, uveďte, prosím, všechna.)
- 4) Jaké jméno má Váš domácí mazlíček?
- 5) Vybírali jste jméno sami, nebo se na výběru jména podílelo více lidí?
- 6) Jak jste jméno vybírali? (Co Vás při výběru ovlivnilo?)
- 7) Použili jste při výběru jména zvířecí kalendář?
- 8) Dáváte přednost tradičním zvířecím jménům, anebo máte rádi netypická jména?
- 9) Jaký máte názor na používání lidských jmen pro domácí mazlíčky? Je to podle Vás běžné, nebo jste zastáncem názoru, že lidská jména by měla zůstat pouze pro lidi?
- 10) Do jaké věkové kategorie jste patřili v době výběru jména? (Pokud máte více mazlíčků různých věkových kategorií, napište k nim, prosím, o které jméno se jedná.)

- 0-20 let
- 21-40 let
- 41-60 let
- 61-80 let
- 80 let a více